

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/4 годину	8 Кр.
на 1/2 године	4 »
на 3/4 године	2 »

Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

ЈЕВТА РАДАК

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује јефтине.

Наша неслога.

Кад човек хоће да прикупи своју снагу он и нехотице стисне песницу, јер су и прсти у скупу снажнији. Па и иначе кад људи хоће да покажу већу снагу, а они се лепо скупе у гомилу, па увек постигну оно што треба. А што важи за поједине прсте и поједине људе то важи и за поједине народе. Слога и ту ствара села и градове, а неслога их руши и обара.

Толики и толики народи су због неслоге и растројства пропали, па им се данас не зна ни трага. Други су се опет сложили и разборитим радом подигли до врхунца славе и величине. Све је то у свету и сувише доказано. А то је повесница учинила с тога, што је хтела да се новија поколења користе искуством старијих колена, те да оно чине што је добро, а да се клоне онога што је зло. Па да је човечанство тако и чинило, то би збиља данас много боље стојало, јер би било напредније у свима правцима. Не би морало увек почињати, него би наставило тамо где су старији прекинули. Но, на жалост, знамо, да се поједини људи, па и поједини народи ослањају на своју снагу. Неће да се осврћу на туђе искуство, него хоће да све сами пробају и с тога многи и многи малакше па богме и пропадне.

Али далеко би нас одвело кад би ми све то претресали у целом свету. Ми смо себи најближи, па с тога треба да разгледамо како ми у томе стојимо. А да речено буде што основније, то се морамо осврнути мало у натраг Јесте, још у најстаријим временима је међу нашим очевима било растрој-

ПОДЛИСТАК.

Женске сузе.

У Милевиној кући читав дан владаше неко запето стање. Нека озбиљна мирноћа и тишина у кући. Сав разговор је по гдекоја оштра и празна реч.

Слуга Милан већ по други пут запито газдарицу хоће ли ићи по детелину, а она му није на то ништа одговорила, као да га није ни чула. Он само елегнуо раменима и почео спремати кола.

И сама деца, што су се играла у дворишту, говорила су међу собом лагано, бојажљиво посматрајући сад на матер сад на сестру, које су у башти ковале кромпир, не говорећи ништа, ни не длажући главе е рада.

Неко чудновато расположење могло се опазити и код мајке и код ћерке.

Сока мирна и озбиљна, удубила се сама у себе, као да се је сва та околина ни најмање не тиче. Лепо јој и здраво лице, као да је мало пребледело. Каткад би само бацала око на матер и у том се погледу могла

ство и знамо шта је било: били су подјармљени час од једнога час од другог снажнијег и јачег народа, те су служили час једном а час другом господару. После тога је дошла снажна рука, која их је уједно скупила, те су се ослободили. Били су за тим чувени и виђени, па да је та заједница остала непомућена, ми би данас били виђени и славни. Но проклета неслога је то све покосила, па је наш народ раскомадан и потрвен, па још докле ће тако бити? И та неслога је све већма и већма наш живот подгризала и подгриза. Та је одметала српске синове у туђине, те су после баш ти душмански пробадали оне груди, које су их задојиле! Та неслога је учинила, те смо се по свету расејали, те смо се у овим крајевима нашли.

Ако добро проучимо нашу борбу у овим земљама, то ћемо видети да смо увек подледали онда, кад смо били растројени, а увек смо побеђивали, кад смо држали сложено. Ми смо били сви као оно сноп, који се не да тако лако скрхати. Очували смо свој језик, народне обичаје, веру; очували смо свој опстанак. С тога нека је слава тим нашим претцима. Они су то заиста заслужили, јер су они сложено приносили све само могуће жртве на олтар народног самоодржања.

Па и та су времена минула, а наступило је доба уставне слободе, на основу које је слободно свакоме да тим оружјем брани оно, што му је од његових старих у аманет остало. Заиста узвишено племенито па и то није за нас важило у оној мери у којој је важило за друге народе. Она стара најезда је и опет на нас појурела оном

читати велика љубав, туга, молба, преклињање . . . Али чим би опазила, да је мати неће ни да погледа, дубок уздах отео би јој се из млађаних груди, скинула би поглед е ње и купила и на страну на гомилу бацала неконани кромпир.

У час би опет као се тргла и оно тако мило и сјајно око муњевито би севнуло неким поносом, неком неразумљивом ватром и лице јој одавало нешто одважнога, при чему би јој усне мало задрхтале и неопазнице би преко њих прелетео неки чудноват омејак, — горак, поругљив, очајан . . .

Милева мрка и љутица, ни не гледајући на кћер, навалила на посао, као да би рада да у њему заборави и уништи мисли и болове, што су јој мучили душу.

Боже, колико је она о томе сањала! Па сад да од тога не буде ништа! Та зар је и могла друкчије мислити? Која мати не би желела, да уда кћер што ближе себи?! А овде тако близу, преко пута — као код куће. По читав би се дан могле видети, по читав би дан могле бити заједно, као да се ипсу ни растале. А колико вреди удати се у по-

старом жестином и ако у другом облику. Па да ли нам је нашкодила? Није, јер нас је нашла сложне и одважне, па смо свима навалама одолевали. Можемо слободно казати, да је та наша уставна борба тако исто величанствена, као што је она друга борба јуначна. Ту борбу ће наша повесница забележити светлим словима, јер је била часна и поштена. Свест народна је толико била будна, да смо се слободно могли мерити са много напреднијим народима. Родољубље је било толико, да смо слободно могли погледати у очи ма коме народу. И с тога су радо принашане све жртве, па с тога је било ваздан мученика.

Али и та су времена минула, а наступила су друга времена. Стара слога је уништена, а место ње је наступила неслога, која нас обара на све стране. Овом приликом упозоримо на ма какви избор, сви народи знају куда ће и шта ће, само ми вучемо на све стране. Колико људи, толико програма и странака, толико путева и странпутица. Нигде сложног збора ни договора, нигде брата и пријатеља, а свему томе је крива наша неслога.

Погрешке у васпитању.

— Посвећено српским материма. —

Као што је истинита она народна пословица: »Лепа реч гвоздена врата отвара«, тако је ван сваке сумње једна истина, да је добро васпитање, врлина, која човека чини у друштву и свету пријатним, милим, радо виђеним и отвара му пута својском пријему.

знату кућу, доћи међу познате људе, бити им научена на брд, знала је то Милева из искуства! Није ли то велика срећа за сваку девојку?!

Па колико је мислила и на то, како би јој зет тако у близини могао бити од помоћи. Не би јој пркосиле слуге као данас. Знате већ, како је сиротој удовици без игде икога ослонца! А Јова тако честит момак, миран и добра срца — тамаи што се тражи за срећан брачни живот.

И газда-Макеа одавно је на то смерао, да свога сина, Јову ожени с њеном Соком. Жена му Даница увек је говорила, да добро зна, да неће наћи лепше, боље, мирније и — што је још најглавније — милије снахе од Соке, па да тражи од Саве до Драве и с Милевом је вазда живела као са сестром. — Њу па њу, и ниједну другу — пред сваким је говорила и била сигурна, као што сунце сја. Зар већ нису Соку држали као своје рођено дете?! Није ли и она њих волела као да су јој родитељи? Није ли Даницу тако нежно у болести дворила? Није ли била добра друга с њиховом Евицом? Свагда им је

Добра је ствар стећи за рана добре навике, умети питати своју савест, наћи у себи принципе владања, по којима ћемо се управљати целог века, и који ће нас чувати од многобројних погрешака.

Добро васпитање вреди много, вреди највише. Признајемо да је то мучна ствар, али се та мучица наплаћује неописаним плодовима у животу. За васпитање, осим два моћна фактора школе и наставника, позвана је и кућа и родитељи, а у кући понајвише мати која вреди за сто учитеља. У кући ваља да почне васпитање, како педагози веле, «с првим осмехом, који се појави на лицу детињем». Карактер детињи, језгра је људског карактера — школа га може дотерати, али никад сасвим изменити.

Па, како ли се у овом великом, племенитом и најважнијем послу грешу; како се оно много и много са лакомислености, са незнања, са лењости, са невештине и претераности изопачује на штету омладине с једне и родитеља с друге стране.

Како су и у нас честе, врло честе појаве погрешног васпитања кућевног, лабавост у запуту и реду, то се и овом приликом осврћемо на ову околност с неколико речи, посвећујући их српским матерама у најбољој намери, упозоравајући их на она два моћна фактора у васпитању, који велику улогу играју, а којима се толико често грешу, та су: хвала и укор.

Један оштроуман човек рекао је: Ако те хвала више подбада, да је заслужиш него ли укор, да га избегаваш, а ти се слободно ослони на свога ђенија. У свим речима има дубоке истине, само би их ваљало одсечније изразити па казати: гледај више да делаш посредством хвале, него ли укором, па ћеш пре моћи ђенија пробудити, него ли убити га. Не што се укор не би требао употребити, јер је он неопходно потребан, али је до начина стало, како се кори. Наше матере у овом погледу чине велике погрешке у васпитању своје деце. Није добро, као што често бива, да се деца пред странама «васпитавају». Непријатно је госту чути сваки час: Јоцо, какав је то посо! Марија, како ти то селиш! Нико, зар не чујеш, колико сам ти пута то забранила! Десанка, шта ће госпођа да мисли о теби! И онда долази жалба: Не можете да замислите, каква је то мука с децом!

у раду у помоћ прикочила. И то тако од ерца, с правом љубављу.

Оно истина, ни Милева се није могла сетити, да је Сока Јову икада ма чиме одликовала пред другим момцима у селу, али зар то још сме икада учинити девојка?! Не, не, на то не треба ни мислити, е тим је била на чисту.

„И она њега да одбије?“ врло јој се по глави. Њега, тако доброг, присталог, паметног и поштевог момка? Та да вису наше куће увек живеде у пријатељству, рекла би штогод! А ми, ако је једнима или другима штогод устребало, увек смо знали, где ћемо се помоћи. Нисмо ли живели, као да смо родбина?! Само кад се сетим, колико нам је добра учинио газда-Макеа. Не би он дошао из Б., а да не донесе и мојој деци као и својој или јабука, или бонбона... Није ли и њој увек доносио поклоне, као да му је рођена?! Незахвалница!

Даница је није ништа разликовала од своје Евице! И њој она да окрене главу!... Па шта она замера њиховом Јови, да ми је знати? Паметан, добар и вредан момак, да му нема пара. Која девојка у селу не би

Ако је овако јавно васпитање непријатно страноме, још је гори његов упечаток на децу. Деца су исто тако осетљива и сујетна, као и старији, па кад им се ова својства непрестано враћају, зацело се није одабрао пут, да се она онамо управе, где ће бити од користи. Кад се дете кори пред странама, хоће оно да изгуби поштовање самога себе, такав укор без невоље пун је оштрине и горчине, а с друге стране остаје без успеха. У такој прилици хоће дете лако да се узјогуни. Шта му још може да буде кад се пред страним тако понизи и каже му се, да се не влада лепо, да је неуредно, лено? Шта му помаже и поправити се, кад га и други људи знају да је неваљао?

Зато мати не треба дете своје да кори пред странама, али не треба ни у очи да га хвали пред њима. Нека кори, хвали и васпитава дете сама у најужем породичном кругу, па ако је иоле могуће, нека га више хвали, него што кори, а ако мора да га укори, нека и то ублажи хвалом, сећајући дете на то, како је дете тада и тада било добро, а како је ружно да сада није тако. Хвала је као сунце, она мами цвеће, ако ће уз то и који коров никнути. Не заслужена хвала посрами дете и буди у њему жељу и тежњу, да је и заслужи; незаслужени укор огорчава, или буди у младој души болешљиво чувство мучеништва. Заслужена хвала подиже, заслужен укор понижава, па кад се једно и друго с мером употреби, могу да се постигну важни успеси у васпитању.

Да је то мало мучнија ствар, то се разуме, али, да је добро васпитање најлепша врлина то стоји. Бадава нам све науке, којима се оштри ум човечји, бадава све вештине, где се не полаже вредност на срце, на васпитање и неговање осећања и карактера. Где се ово обоје негује у довољној мери, тамо је очекивати хармоније у васпитању.

Како је доста тешких и жалосних примера данас, напуштене, запуштене, разуздане деце, која са кривог кућевног васпитања улећу у овај буран и шарен свет, са толико примамљивости у његовој покварености, била би највећа брига куће, породице и особито матере, да положи највећу пажњу, заложу сав свој труд око доброг васпитања и упутства деци својој, а да се у васпитању клони свију оних погрешака, које рђаво утичу на саму ва-

пошла за њега?! И тога она неће. Кога би она рада?... Боже ће она још знати, како се живи!... Све јој часомице изгледало као сан, као немогућност, брао би се осветила и јава јој се приказала у свој својој боји.

Дошао је и онај свечани и важни час, кад се имало све утаначити. Свечано и весело је почео. Газда-Макеа као да се подмладио, Јова се сав закарпо од неког унутарњег задовољства, јер му је Сока била мила, а Даница, будућа свекрва, није знала шта да ради од неког узбуђења... И она, као мати, осећала је кад особиту срећу — ето давинашња њена жеља постаће збиљом! А како се све зло и жалосно свршило. Гром је нукао тако неочекивано, тако изненадно. Сви су се убезекнули, кад је Сока рекла, да неће да пође за Јову. У први мах учинило им се као нека шала, као нешто што добро не чују. Шта?! То није могуће!... Ти се само шалиш!... Али на брзо се осветише и увидеше, да је то од истине, кад је Сока озбиљно остала код своје речи.

(Свршиће се).

спитну целу, колико у интересу родитељском, толико у интересу деце и њихова напретка, среће и живота.

За српски народ је велика недаћа, што се у последње време не васпитава у нас омладина онако, како би доцније могли ти млади људи користити српском друштву и бити на углед маси. У васпитању наше ђачке омладине настала је дегенерација и српски студент губи оне одлике, које су га до сада красиле. Он је данас и аморалан и антирелигиозан и према своме националном осећању — равнодушан. Он се више не заноси тим идејама. Он је апатичан мање више према свему. Још једино кавана и њоме скопчане навике кад се да га вежу за једно место. У српском студенту врло се слабо развија тежња за еволуцијом. А томе је главни узрок: поступно слабљење моралних способности, које све потиче из оних силних погрешака у васпитању. Тиме се, по природном закону, нарушавају услови одржања и развића. Наш студент мисли да је пропао само онај човек који грешу јавно. Но и апатија према узвишеном и светом води истим резултатима. Нарочито кад се ђак предаје страстима. Ту се онда најпре опажа морална атрофија. Такав младик бива неискрен и нечестан у односима према својим друговима, он губи способност да буде праведан и племенит.

То води егоистичком погледу на свет и такав тип не може ни доцније у животу да изврши ниједан алтруистички поступак. Погрешке у васпитању, које се дешавају још у младости, узрок су доцније оној апатији, која нас одваја од наших најлепших идеала. Отуда онај, ко занемари развитак моралних способности, лишаваче себе доцније могућности даљег развића и то не само у моралном погледу већ и у сваком другом.

Пред тим чињеницама и тим погрешкама у васпитању не смемо седети скрштених руку, ни затворених очију. За наш овако мален, уз то раскомадан народ ето лепе се пороци који штете интелигентности и образованости наше омладине.

Једно је међутим тачно, а то је: да све наше васпитање треба довести у склад са задацима школе и куће. Досадањи школски систем треба бесумње подврћи генералној ревизији, јер школа не познаје другог занимања осим учења, строге покорности старијима, а стварање карактера и рад деце ван школе, то је десета брига. И најмањи несташлук, лакомисленост сматра се одмах за прекршај, грех и злочин. Тиме се добија повод да се спроведе казна. А у казни састоји се у главном сав васпитни рад школе. То је велика погрешка у васпитању. Нека школа, модерна настава васпита у првом реду чврсте карактере, нека српски заводи створе од наше деце узоре и напредне људе, а не шарлатане и блазиране центристе, који ће као чврсти карактери бити у стању да задахну наш народ старим врлинама и осећајима српским.

Само једна јака морална интелигенција, једно национално будно а при том кућевно добро и природно васпитано друштво српско биће кадро, да на српском огњишту, кући и породици српској, том данас једином браничу вере, имена и врлина српских, очува пламен љубави према осећању правог моралног и српског живота.

Вести из места и из народа.

Наименовање. Г. Геза Круди, жабалски надсолгабиров, наименовао је г. Стеву Каћанског, дипломираног бележника и досадашњег вредног званичника сентомашке пол. општине, за привременог бележника у Надаљу. Ми честитамо младом бележнику и желимо му много успеха у његовом тешком позиву!

Богат прилог. Лазар Манојловић (Саветин) поклонио је 200 метарских центи старог кукуруза за војску. Општински бележник се захвалио на овом дару и одмах званично извести петроварадинску војничку команду. Ово племенито дело само себе хвали.

Убо се на иглу. Милан Пивнички, ђак од 10 година у Сентомашу како се из сна пред зору пробудио убоде се у кревету на једну иглу. Услед врискања од бола донесен је Д-ру Тоши Николићу, општ. лечнику. По што се игла није видела, то је лечник морао предузети операцију и са кљештама извукао једну од 10 центиметара дугачку зарђану дебелу иглу. Детету су болови одмах олакшани и данас је ван сваке опасности.

Умро од коњског удара. Имре Нађ, слуга Светозара Гаванског у Сентомашу, хранио је у штали коње. Том приликом се један коњ хитно ногом и ударио слугу у трбух тако несретно, да је сиромаш други дан испустио своју душу у највећим мукама. Пошто одговорност за тај редак случај никога није теретио, то се казнени поступак није ни предузео.

Надвојвода Фрања Салватор у Загребу. Прошлог уторника и среде бавио се врховни надзорник Црвеног Крста надвојвода Фрања Салватор у Загребу. Надвојвода је походио и прегледао све ондашње болнице Црвеног Крста, а грађанство му је пред свима болничким зградама приредило бурне овације. Загреб је поводом доласка високога госта био окићен хрватским заставама. У вече је била свечана представа.

Заплењена аустро-угарска имовина у Француској. — Градоначелник Лиона издао је проглас, према којем ће се аустро-угарски павиљон на изложби у Лиону заједно с изложеним предметима заплени. Сва заплењена роба биће продана на јавној дражби. Новац ће бити предан државној благајници.

Железничка несрећа. Код превоза аустро-угарске тешке моторне батерије из Антверпена дошло је до железничке несреће. Више вагона с батеријом сишло је са шина, те је дивизиони заповедник батерије капетан Фердинанд Аман платио животом, а Хенрих Волнер сломио је том приликом ногу. Више осталих официра задобише лаке ране. Батерија је остала неоштећена. И иначе није проузрочена никаква штета.

Покојни наследник престола и Далматинци. И 22. далматинска регимента учествовала је у великим вежбама месеца јуна о. г. у Сарајеву. Последњег дана преко одмора дође покојни наследник престола надвојвода Фрања Фердинанд међу војнике, па ће рећи: »Ви сте моји Далматинци. Ви сте моји јунаци. Ја ћу пренети у Беч вашу регименту«. Војници су ове речи поздравили бурним клицањем надвојводи. А сутра дан био је мртав.

Вести са стране.

Пред одлучну битку. На једнодушном деловању савезничких војска, које су по вредности себи сасвим једнаке, тврди се, да ће одлучна битка бити за који дан између Варшаве и Карпата.

Рат на северу. На ратном пољу на северу је сада сав интерес концентрисан према операцијама на француском левом крилу, особито на подручју од Арментиреса до Северног мора, где су се белгијске чете сјединиле са енглеско-француским четама. Немачки план се састоји у том, освојити Цалаис и пробити се обалом пут до Париза.

Рат на мору. Један немачки лист у подужем чланку изјављује, да енглеска морнарица нема вољу, да немачку морнарицу изазове на бој на отвореном мору. Поред тога вели лист, да немачки топови надмашују енглеске.

Руси се спремају на огромну битку. Јавља се из Петрограда: Овде се све операције за рат држе у највећој тајности. Руске се чете скупљају и спремају на једну велику битку, која би имала све надмашити, што се у ратној историји зна.

Цар Виљем и заробљени немачки саборски посланици. Кад су немачки саборски посланици Кумер и Арним са дворским глумцем Евилингом били против свију установа међународног права у Француској заробљени и кад су на послетку ипак пуштени на слободу, рекао је цар Виљем Кумеру, да је био јавио француској влади, да ће дати пострелати с места три стотине француских заробљеника, ако не буду споменути немачки посланици пуштени на слободу.

Цар Никола на бојишту. Професор Парч са свеучилишта у Ливерполу, који је позван од руске владе, да следи пут руске војске, приказује руски главни стан, где се налазе руски, француски и амерички дописници на следећи начин. Шеф је генералнога штаба један од најмлађих руских генерала. Код јела се на жељу великог кнеза Николаја Николајевића не пије алкохол. Долазак цара на бојиште био је велики догађај. Он је јанио без страже кроз главни стан и посеђивао рањенике.

Изјава белгијског краља Алберта. Један белгијски дипломата разговарао је с белгијским краљем Албертом, који је изјавио: »Никад се не одричем наде, и ако сам морао оставити белгијско земљиште. Војска, која се повукла из Антверпна, налази се у добром стању, те је заузела врло добре положаје. Сви су Белгијанци, као и ја, спремни, да жртвују свој живот за независност Белгије. Ми се уздамо у енглеску победу, ксја ће бити већа, него икада. Засад смо само поражени, али нисмо сасвим потучени«.

Бојкот против Немачке и Аустро-Угарске. Под председништвом заступника Бариа основало се друштво председника француских трговачких комора, у којем је закључено, да се бојкотира роба из Немачке и Аустро-Угарске.

Краљ Петар опет преузео владу. Према вестима српских бегунаца из Ниша, краљ Петар је опет преузео владу и врховно водство у војсци. Одредбом владином исплаћена су берива свима чиновницима само половина, а другу половину платиће државна благајча касније.

Немачки аероплани у Француској. Немачки се авијатичари појавише над Роуеном и бацисе цедуље, на којима се Французи упозорјују, да су француске вести о победама измишљене. Французи се опомињу, да се чувају Енглеза.

Измена цивилних заробљеника. Сви Французи и Францускиње испод 17 и преко 60 година могу да се пограте преко Швајцарске у домовину. Уред у Берну заузеће се за њих у Швајцарској. Исто тако је дозвољен одлазак Немаца из Француске.

Протунемачки изгреди у Енглеској. Из Лондона се јавља: Редарство је провалило у »бечку кавану« у Оксфордстрету и онде уапсило 20 немачких конобара. Светина је разорила много немачких трговина у Хигстрету. Том приликом је редарство једва успоставило ред.

Швајцарска и европски рат. Савезно веће у Женеви одобрило је зајам од 250 милијона франака, да се узмогне одржати војска мобилизирана за читаво трајање рата.

Потонуо јапански крсташ. Јавља се из Токија: Према службеним јапанским вестима наишао је крсташ »Текатшио« 4. (17.) о. м. на једну мину, те је потонуо. Од посаде, која се састојала од 264 момка, спасли су се само један официр и 19 момака.

Белгијанци враћају се у Антверпен. Досада се одазвало 25.000 Белгијанаца позиву немачке владе, да се врате у Антверпен. Број кажњеника, које је белгијска влада пре свог бегства пустила из затвора, износи 700, међу њима 12 осуђених на доживотну тамницу.

Јапански топови у борби против Немаца и Аустријанаца. Ратни дописник једног немачког листа из поузданог извора сазнаје, да су на источном ратишту били у акцији јапански топови под заповедништвом јапанских официра.

Штета у Антверпену. Холандијски листови јављају, да штета што је нанесена Антверпену бомбардовањем Немаца износи десет милијона франака. Енглези пак нанеше као заштитници града и Белгије штету од две стотине милијона франака.

Енглеске легије смрти. Из Антверпена беже још увек бегунци. Многи су од њих рањени. Ови бегунци приповедају, да су неке енглеске чете имале црне барјаке са мртвачком главом. Ови су били изабрани коцком, те им је било поверено, да бране утврђења до последњег човека. Кад би скоро сви изгинули, имали су дигнути утврђења у ваздух.

Француски новаци. Јављају из Париза, да је разред године 1914., који се вежба четири недеље, скоро готов и да ће за најкраће време кренути на бојно поље. Сви листови штампали су проглас на становништво, да потписује што веће износе у државним папирима за народну обрану и употребљује државне папире као средство за исплату. Ко то пропусти, не врши своју дужност као патриота.

Јапанско руско пријатељство. — Према једној вести енглеског листа »Тимеса« из Петрограда, изјавио је јапански војнички посланик после аудијенције код цара, да се садашње пријатељство обеју држава има претворити у савез. Руски и јапански интереси су свагда заједнички, па се ради тога мора склопити савез.

Сједињене државе и рат. У меродавним круговима Сједињених држава Северне Америке све више расте расположење за мир, јер су исте услед рата врло оштећене. Како пишу ондашње новине. Наша је спољна трговина највећим делом уништена, а наша је унутарња трговина потиштена, наше су финансије у нереду, а наше су берзе затворене. Ми најозбиљније протестујемо против тога да нам се натурују тако тешка времена.»

Швајцарска и рат. Према службеним вестима трошкови око мобилизације у Швајцарској изнесе 80 милиона франака. У почетку рата дневно су трошкови износили до два милиона, а онда су спали на један милион. Влада намерава у сврху покрића ових изванредних трошкова завести монопол на дуван, или опет један ратни порез.

Лондонски начелник о уветима мира. Париске новине поздрављају са великим задовољством говор новог лондонског Лорда Мајора Јонстона. Нови лондонски начелник пригодног свог устоличења рекао је у свечаном говору, да Енглеска мора одлучно одбити склапање мира пре времена и да се мора затражити довољна задовољштина за проливену крв.

Писмо команданта Боројевића Из Кашове јављају, да је заповедник армије генерал Светозар Боројевић писао једном свом ондашњем пријатељу ово: »Реците вредним Кашовцима, да могу гледати у будућност пуним поуздањем. Само луде беру незрело воће, ми чекамо стрпљиво, док ствари сазру. Дакле само стрпљења. Са много срдачних поздрава Боројевић«.

Поздрав са једног аероплана. У понедељак појавила су се два немачка аероплана над Паризом. Бацили су на град 4 бомбе. Једна од бомба је разорила кућу у близини северне железничке станице. На једној од бачених бомба била је мала трака с натписом: »Заузели смо Антверпен. Сада долазите ви на ред!«

Хрватски министар на Квиберону. Јављају из Француске, да је седамдесет страних поданика, који су били интернирани у Вишију, превезени на полуострво Квиберон. Међу њима налази се и министар за Хрватску др. Теодор гроф Пејачевић.

Женскиње у нашој војсци Аустроугарска војска имаде сада женске, које врше болничку службу у влаковима Црвеног Крста. Свега их имаде пет. Ове жене носе исто таково одело, као и војници, само место уских чакшира облаче прописане кратке сукње закопчане с обе стране, капа им је сасвим војничка само у средини капе носе црвени крст. Једино не сму носити оружје. Ове жене служе код Црвеног Крста, те се возе са влаковима, који полазе све до бојног поља по тешке рањенике. Имају 300 К месечне плате и храну, те потпадају под војничку команду и морају се покоравати војничком запови. За време путовања морају завијати и дворити рањенике, а кад влак дође на бојно поље, онда им је дужност, да пођу са војницима тражити рањенике. Посао је њихов велик и напоран, али га ванредно добро обављају. Војници их поздрављају војнички, а и оне им одздрављају исто тако. Цело време обраве оне у влаковима Црвеног Крста, путују на бојно поље и опет се враћају.

Разне кратке вести.

Д-р Ђорђе Коњовић, главни државни тужилац у Новом Саду, премештен је у Бур.

Број погинулих, рањених и заробљених војника свију држава износи до сад већ преко један милион.

У одлучујућим се круговима мисли, да ће у најкраће време уједињене аустро-угарска и немачка војска заузети Варшаву.

У Галицији је досада прешло свега 2000 становника из трију села у православну веру.

Бивши руски посланик на бечкоме двору Шебеко бавио се у Букурешту и за тим је отпутовао у Петроград.

Енглески краљ Ђорђе повратио је своја немачка одличја.

Министар рата и министар унутарњих послова опирали су се против тога, да република Португалска пође у рат за Енглеску.

Заробљени аустројски лекари врше своју званичну службу у руским болницама у Варшави.

Бивши кнез Албаније принц Виљем Вид додељен је у својству мајора немачком генералном штабу и већ је отишао на бојно поље.

Штета, коју је претрпела француска варош Рајмс и околина услед бомбардовања, износи од прилике 350 милиона франака. Сви су подруми шампањца уништени.

Довршене су приправе за мобилизацију енглеских авијатичара, који ће непрестано летети у ваздуху и бранити Лондон против непријатељских нападаја.

Цена житиу на пештанској берзи непрестано скаче. Скоро сваки други или трећи дач скочи са 10 потура по метарској центи

ЛИСТАК.

На бадње вече.

Врачање и нување ваљухана у Лизиној соби.

»Фатер унзер«. (Оче наш . . .)

„Р—ска бара“ на уласку у варошицу Х. замрзнута је већ давно. На њеној као огледало глаткој површини нема ни трага од летошњег зеленила; на и жабе на обали и под обалом њезином бораве већ давно санак праведника.

У место жаба сада је крај баре и на њој безброј мушке и женске младежи. Једни се тоциљају, други корчуљају, а трећи критикују и оговарају. Ни једно неће да бадавадише, свако је од њих у послу.

Мушки и женске, који се корчуљаше, лете као лете и вијају као лентиреви; надмећу се ко ће боље — ерце им куца, а образи гору, баш као оно у ондашњег онштинеког лекара, кад је у представништву поднео предлог, да се пеуши та бара.

„Леп сте ми и ви доктор, кад предлагате тако што!“ викало је том приликом више гласова. „Зар ви не знате, да је и нашој младежи нужно кретање, а куда ћете боље и целиходније гимнастике од тоциљања?! На онда од куда би општина набавила леда за општинеку леденицу? Јест, реците нам само то г. докторе?“

„Набавите га ма с неба!“ лутно се доктор, „само се та смрдљива бара мора пеушити по што по то, Она трује ваздух.“

„А зар није кретање и гимнастика главне чињенице здравља и развика? Па лгта велите, шта ће наша деца?“

„Нека се крећу у другој форми, а не тоциљају на барама прециним трулежом што

лети кује читаву варош. Особито из оног краја одлази жртва за жртвом“.

„Умирати би и онако. Ту је спротивна, штета само за онај новац што би га потрошили“.

„Е, онда ми даља коментара не треба!“ узвикнуо је доктор и изишао пурпурастим лицем на свеж ваздух што га је освежила бара чак и пред носем самога поглаварства.

Тако је то било летос. Но како се на свету мање више мења, то је сад већ постало и барског миомпра заједно с лутиним савесног и хуманог доктора. Писао је при мраз обоје.

Дакле и г. доктор је на бари, на ужива, као и други практичан свет оло — што му се пружа.

„Ено је, опет паде . . . очевидно хотимце, јер је у близини тај и тај . . .“ чуло се час по из уста доктора Јовића и његових другова.

У томе стигне бари још једна група женскиња. Доктор и друштво му приђоше њима те се поздравиле. После неколико тренутака разиђоше се мушкарци по бари. Једни као вође ове или оне госпођице, други опет као такмаци у корчуљању.

Од целе групе остаде у крају само госпођица Зорка Белићева и доктор Јовић.

Неко време ћуташе обоје.

„Зар се Ви госпођице не ћете корчуљати“, питаше доктор меким гласом.

Она обори очи. „Не, сад нећу. Доцније док дође браца“.

Доктор се трже, хладно се поклони па је остави. Чинило му се, да је излишан.

Наглим корацима упутио се после неколико тренутака у варош. Путем је више цута стао, гасила му се цигара, па је напоследку лутито баца у снег, с речима: „Боље је да и не мислим о њој. Леп је то цвет, али без мириса, без срца.“

Госпођица Зорка међутим мишљаше ходајући по леу. „Вољјем и да се данас не учим корчуљати, него да ме он води. Сазнао би одмах колико је сати. Не скида очију с мене, а ја немам снаге ни да . . . и ту порумени.“

Дође време и разлазу.

Девојке се опет за часак нађоше саме. „Код које ћемо провести бадње вече?“ питаше Милева Попићева.

„Код мене“, примети Јелена.

„Мени сте све дужне визиту“, протестоваше Јулка.

„То би и ми могле рећи!“ викнуше више гласова у пети мах и ту се отпоче читава дебата кога треба по правди походити на бадње вече.

„Оставите се сад етикетних правила и визита“, рече Јубица Перићева, „него дођите сви мени. Браци ће опет доћи сви мушки, те ћемо лепо провести“. На онда погледа око себе и шапуташе: „Лиза, наша куварница, научиће нас како да кувамо ваљухе, да би сазнале ко нам је суђеник. Разуме се, да је то шала, али тек ће бити амнеантно занимљиво. Пристајете ли?“

„Ево руке!“ Сви се руковаше, па се за тим упутише у варош.

(Наставиће се).

Зубарски атеље.

Част ми је п. н. публици учтиво до знања ставити, да сам на позив Сентомашана омо дошао, да на кратко време наставим своју зубарску праксу.

У општинској великој гостионици бр. 8. налазим се по цео дан.

Пошто ћу се кратко време бавити, молим што пре за пријављивање.

С поштовањем

Мор Ердељи,
зубар из Ст. Бечеја.